

LA CURSA PRESIDENCIAL ALS EUA, LA MÉS ATÍPICA DELS ÚLTIMS DEU ANYS

Bush, Dukakis, Jackson: del «light» al «heavy»

Els Estats Units es preparen per a votar. Vuit anys de conservadorisme republicà intenten ser substituïts pel liberalisme d'un partit, el Demòcrata, que no ha estat mai tan fragmentat. Potser perquè reflecteix més que mai el moment vital de la societat nord-americana.

Llibert Ferrí

Coïncidint amb aquests últims vuit anys d'administració Reagan —l'anomenada *revolució conservadora*— s'ha anat forjant una mentalitat d'aïllament: cadascú, tancat a casa seva, tria el canal de televisió, el de música, o bé el restaurant de plats ràpids. Pel carrer sempre es pot desconnectar de la realitat amb un magnífic *walkman*. Pel que fa a opcions vitals i quotidianes, aquest ultraindividualisme es manifesta en una polarització quasi *telemàtica* on no caben els matisos: fumador i no fumador, gai i normal, blanc i negre, *yuppies* i no *yuppies*.

Però tot i que aquests trets han anat configurant un caràcter social majoritari, la realitat s'imposa: el 19 d'octu-

Jesse Jackson: indici que algunes coses comencen a canviar a Estats Units.

bre, la Borsa de Nova York es va enfonsar i va fer reviure, com el 1929, el fantasma de la recessió i de l'atur. I tot per culpa —diuen— de l'alt dèficit pressupostari de Reagan, que no va voler pujar els impostos. A més, hi ha problemes greus a l'educació, a la sanitat..., amb un altre fantasma, el de

la Sida. A mesura que s'acosta el 8 de novembre —gran dia electoral— *yuppies*, gais, normals, pobres, rics, fumadors o no, van connectar els televisors a les hores dels debats electorals i als *walkmans* la música pop s'interrompé per donar els resultats de primàries i de *caucus*. Els analistes tenen indicis que

els nord-americans comencen a preferir la seriositat al *sex-appeal*, que ja no riuen tant els acudits fàcils de Reagan i que el gran espectacle hollywoodià comença a quedar enrere. La polarització dels pròxims mesos serà Bush o Dukakis, republicans o demòcrates. Però

del Consell Nacional de Seguretat. Va haver de dimitir el cap del gabinet presidencial Donald T. Reagan i en va resultar esquitxat l'ex-secretari de Defensa, Caspar Weinberger. Només va quedar provada la transparència del secretari d'Estat, George Shultz. De

versió dels 80. A més, Dukakis es presenta com un ferm defensor dels drets civils, de les llibertats personals i de la solidaritat amb els sectors marginats i amb els grups ètnics. I no hi té més remei, perquè, després de la retirada del populista Albert Gore, a l'esquerra té un competidor inquietant.

George Bush, continuador de la «revolució conservadora».

aquí, sí que els matisos seran, són, inevitables.

Bush, la continuïtat perfectible

Els assessors de George Bush venen la imatge del vice-president, com la de l'home afable, experimentat i entenimentat. El patrici hereu de Reagan que continuarà, perfeccionant-la, la *revolució conservadora*. Fins i tot els seus partidaris juguen fort amb una anècdota que va succeir el 7 de desembre als carrers de Washington: el secretari general soviètic, Mikhail Gorbatxov, va fer parar el seu cotxe per saludar George Bush. Bush seria, doncs, el candidat preferit de Gorbatxov. Aquesta interpretació coincideix amb la dels que asseguren que els soviètics sempre s'han entès millor amb les administracions republicanes que no amb les demòcrates, que, tot i el seu progressisme interior, s'han mostrat més bel·ligerants a l'exterior: la crisi de Cuba la va engagar Kennedy i l'escalada de Vietnam la va rematar Johnson.

Bush seria, així, l'opció conservadora, la de la seguretat que res no canviarà. Però aquesta imatge d'equilibri està constantment amenaçada pel record, encara pròxim, de l'afer Iran-contra: la comissió que va investigar el cas no va arribar a conclusions gaire aclaridores sobre les responsabilitats del vice-president en la venda il·legal d'armes a l'Iran i sobre el desviament de fons a la contra nicaragüenca. Van caure John Poindexter i Oliver North

Bush, ni una cosa ni l'altra: l'ombra del dubte i de la sospita continuen planant damunt del vice-president. N'hi ha que diuen que va haver-hi un pacte de silenci per salvar la seva candidatura, un pacte que es podria trencar en qualsevol moment.

Dukakis, la tradició liberal

Els seus detractors diuen de Michael Dukakis que és baix, gens carismàtic i que recorda massa l'ex-president Jimmy Carter. També diuen que és el resultat inevitable de la crisi d'identitat que pateix el Partit Demòcrata, que, tot i que és majoritari a la Cambra de Representats i al Senat, no ha sabut trobar un líder. Fins i tot arriben a filar prim recordant que Dukakis, fill d'immigrants grecs, només ha visitat onze països i gairebé no coneix mandataris de primera línia. I els demòcrates contesten que Bush sí que n'ha conegut, de caps d'estat, però o quan ja eren a la caixa, perquè els seus viatges només eren per anar als enteraments. I Dukakis, o gaire partidari de parlar dels errors dels altres, sinó dels seus encerts, els exhibeix: com a governador de Massachussets és l'artífex del miracle econòmic d'aquest estat. Ha creat llocs de treball i ha reduït el dèficit basant-se en una política de col·laboració de classes, de pacte social entre empresaris i sindicats. Dukakis —que té el suport incondicional de la família Kennedy— és, doncs, el representant de la tradició liberal progressista nord-americana, que intentaria engagar un *New Deal* rooseveltian en

Jesse Jackson, impossible, però inevitable

Si Michael Dukakis no obté, d'aquí a la convenció demòcrata que es farà aquest estiu, els 2.081 delegats que necessita per a la nominació automàtica com a candidat a la presidència, haurà de tenir molt en compte Jesse Jackson. L'èxit aconseguit pel candidat negre en les primàries i *caucus* —fins al punt de trepitjar els talons de Dukakis en alguns moments— és el fenomen més suggestiu de la cursa electoral nord-americana. Un fenomen qualificat d'inevitable pels sociòlegs: Jackson —que ha multiplicat per deu els vots obtinguts en la campanya del 84— està recollint els fruits que van sembrar, en la dècada dels 60, homes com Martin Luther King o Malcolm X, dirigents de la minoria negra nord-americana i capdavanters de la lluita pels drets civils. Ara, Jackson no solament compta amb els vots negres, sinó amb els de milers de ciutadans blancs disposats a trencar de manera radical amb els vuit anys de conservadorisme Reagan. Un índex del fet que hi ha coses —ben poques, però— que comencen a canviar, a moure's, en la societat nord-americana.

Però en la mateixa mesura que ha estat inevitable la seva aparició, la candidatura Jackson és, ara com ara, d'èxit impossible. I no només pel color de la pell del candidat. Jesse Jackson és una mena de socialdemòcrata radical que no s'ha amagat a l'hora de donar la mà a Fidel Castro, i de rebre Yasser Arafat, mentre reivindicava els drets nacionals del poble palestí. Massa fort, tot plegat, per a una societat que tot just comença ara a cansar-se de les sortides *kitsch* de la Casa Blanca. Les últimes, les ha provocades la notícia —revelada per Donald T. Reagan— que el president i la seva esposa Nancy havien consultat els astròlegs per decidir les dates que podien ser més favorables a les seves activitats polítiques. I ara alguns d'aquests especialistes en el llenguatge de les estrelles diuen que Bush no té res a fer i que guanyarà Dukakis. Unes eleccions, doncs, d'allò més atípiques, en les quals fins i tot l'ocult i l'esotèric hi han posat cullerada. □